

DE MENSENRECHTEN VOOR PERSONEN MET EEN BEPERKING

De VN-Standaardregels in eenvoudige taal

mensenrechten

ik voel me thuis
recht om alleen te zijn
mijn ogen spreken mensenrechten uit
de sterren dansen mee
mensen met een beperking
kom uit jullie kot
en droom!
spreek het uit!

als de zon lacht proef ik de vrijheid van het leven!
rock voor specials: iedereen heeft recht
om eens tussen echte sterren te dansen
mensen met een beperking, breek uit!

kom uit je kot!
mensenrechten is dromen om op vakantie te gaan
laat de zon je hart vullen
mensen met een beperking zijn burgers zoals iedereen

laat het niet alleen een mooie droom zijn!

didier peleman

Iedereen heeft rechten!

Ook mensen met een verstandelijke beperking hebben rechten.

Al hebben we het niet altijd gemakkelijk.

Vaak worden we niet gehoord.

We weten niet wat onze rechten zijn.

Rechten zijn niet op onze maat geschreven.

We kunnen ze dan ook moeilijk begrijpen en afdwingen.

Mensenrechten leren kennen is een ontdekkingstocht.

Door dit boek word je bewust van je rechten.

Je leest ze, je hoort ze en denkt erover na.

Je fantaseert over je rechten.

Je denkt na over je eigen rechten en over de rechten van anderen.

Marc Callebaut en Ludo Schoeters

Het Verdrag inzake de Rechten voor Personen met een Beperking

Op 2 juli 2009 heeft het België het Verdrag inzake de Rechten voor Personen met een Beperking geratificeerd.

Een verdrag is een overeenkomst tussen verschillende landen.

Ratificeren wil zeggen goedkeuren.

België wil vanaf nu rekening houden met deze rechten.

In het verdrag wordt steeds het woord handicap gebruikt. Wij hebben dit steeds vertaald naar beperking, omdat we dat mooier vinden.

Het boekje of de CD

In de eerste plaats heb je dit **boekje**.

Je kiest natuurlijk zelf wat je met jouw boekje wil doen.

Als je er bijvoorbeeld iets wil bijschrijven of als je iets wil aanduiden, is dat zeker en vast geen probleem.

Je zal dan ook zien dat er genoeg plaats is in het boekje om er iets bij te schrijven.

Je kan ook de **cd** beluisteren.

Dan hoef je niet te kunnen lezen.

Per nummer van de cd vind je een artikel:

dat is het volgende mensenrecht.

Het is zoals een cd met muziek.

Elk volgend liedje is een artikel.

Zo kan je ook op je gemak de Rechten voor Personen met een Beperking beluisteren en leren kennen.

De cd vind je achteraan dit boekje in het flapje van de kaft.

inhoud

Inleiding	bladzijde 8
Artikel 1	bladzijde 12
Artikel 2.....	bladzijde 14
Artikel 3.....	bladzijde 18
Artikel 4.....	bladzijde 22
Artikel 5.....	bladzijde 26
Artikel 6.....	bladzijde 28
Artikel 7.....	bladzijde 30
Artikel 8.....	bladzijde 32
Artikel 9.....	bladzijde 34
Artikel 10	bladzijde 36
Artikel 11	bladzijde 38
Artikel 12	bladzijde 40
Artikel 13	bladzijde 42
Artikel 14	bladzijde 44
Artikel 15	bladzijde 46

Artikel 16	bladzijde 48
Artikel 17	bladzijde 52
Artikel 18	bladzijde 54
Artikel 19	bladzijde 58
Artikel 20	bladzijde 60
Artikel 21	bladzijde 62
Artikel 22	bladzijde 66
Artikel 23	bladzijde 68
Artikel 24	bladzijde 70
Artikel 25	bladzijde 74
Artikel 26	bladzijde 76
Artikel 27	bladzijde 78
Artikel 28	bladzijde 82
Artikel 29	bladzijde 84
Artikel 30	bladzijde 86
Artikel 31 tot 50.....	bladzijde 90

inleiding

De **preambule** is de inleiding van het verdrag.
Er staat kort uitgelegd waar het verdrag over gaat.

Alle mensen zijn gelijk.
Alle mensen hebben recht op de rechten
die in de Universele Verklaring staan.
Deze rechten kun je terug vinden in ons zwarte boekje.
Mensen met een beperking hebben echter
extra aandacht nodig.
Voor hen is het Verdrag inzake de Rechten
van Personen met een Beperking opgesteld.
Zij mogen niet uitgesloten worden!

Alle landen, die het verdrag ondertekenden,
gaan akkoord met de volgende dingen:

- Een **BEPERKING** is een wisselwerking tussen de
persoon met een beperking en zijn/haar omgeving.
De omgeving kan zowel andere mensen als
gebouwen zijn.
- Men wil **GELIJKE KANSEN** voor mensen
met beperking verbeteren.
- Ook in het beleid en in de wet moet men rekening
houden met personen met een beperking
en hun rechten.

- **DISCRIMINATIE** op basis van een beperking is een schending van de waardigheid van mensen.
- Men vertrekt vanuit **DIVERSITEIT**.
Alle mensen zijn verschillend.
Er zijn verschillen in huidskleur, religie, geslacht, mogelijkheden,...
- We willen de rechten voor **ALLE** personen bevorderen en beschermen.
Er is extra aandacht nodig voor mensen met een beperking.
Zij worden nog altijd geconfronteerd met **OBSTAKELS** of hindernissen.
- Deze Standaardregels willen de **BIJDRAGE** van mensen met een beperking erkennen.
- Deze Standaardregels willen dat mensen met een beperking het gevoel hebben dat ze **ERBIJ HOREN**.
- Deze Standaardregels erkennen de **AUTONOMIE** en **ONAFHANKELIJKHEID** van mensen met een beperking.
Ze mogen zelf hun eigen keuzes maken.
- Mensen met een beperking moeten **BETROKKEN** worden bij het beleid.

- Mensen met een beperking kunnen het slachtoffer zijn van MEERVOUDIGE DISCRIMINATIE.
Je kan bijvoorbeeld uitgesloten worden door je beperking en door je huidskleur.
Er kunnen meerdere redenen zijn om uitgesloten te worden.
- Bij VROUWEN en MEISJES met een beperking is de kans op misbruik groter.
- KINDEREN met een beperking moeten hetzelfde behandeld worden als kinderen zonder beperking.
- Er moet altijd rekening gehouden worden met de verschillen tussen MANNEN en VROUWEN met een beperking.
- De meerderheid van de personen met een beperking leeft in ARMOEDE.
Het is nodig dat de negatieve gevolgen van armoede worden aangepakt.

- Het is belangrijk dat de omgeving van mensen met een beperking TOEGANKELIJK is.
Dit wil zeggen dat mensen toegang hebben tot gezondheidszorg, onderwijs, informatie en communicatie,...
- ONDERSTEUNERS van mensen met een beperking moeten zorgen dat de rechten nageleefd worden.
- Het GEZIN is belangrijk voor mensen met een beperking.
- De Standaardregels willen zorgen dat mensen met een beperking beter kunnen deelnemen aan de maatschappij.
Dit heet PARTICIPATIE.

artikel

1

Doel van het
verdrag

Alle mensen met een beperking
uit alle landen van de wereld
hebben dezelfde rechten en vrijheden.

Ze hebben dezelfde rechten
als mensen zonder beperking.

Iedereen is een beetje anders. Toch heeft iedereen
dezelfde rechten.

Mensen in een rolstoel hebben dezelfde rechten als
mensen die kunnen lopen.

Mensen met bruin haar hebben dezelfde rechten als
mensen met blond haar.

Moeilijke woorden
in het Verdrag

artikel 2

In het Verdrag komen
een aantal moeilijke woorden terug.

Communicatie

Hoe kan je iets vertellen aan andere mensen?

Dit kan je op verschillende manieren doen:

- Door te praten met iemand
- Door te lezen
- Door te schrijven
- Door televisie te kijken
- Via gebarentaal
- Via braille
- Via pictogrammen en prenten
- Via een computer (Sommige mensen kunnen niet lezen. De computer leest dan teksten voor.)
- Via lichaamstaal
- ...

Discriminatie op grond van een beperking

Je rechten worden afgepakt omdat je
een beperking hebt.

Mensen mogen niet mee doen omdat ze anders zijn.

***Je mag niet naar de school in jouw buurt,
omdat je een beperking hebt.***

Redelijke aanpassingen

Er moeten dingen veranderd worden.

Op die manier kan iedereen deelnemen aan de maatschappij.

Mensen moeten er rekening mee houden dat niet alles kan aangepast worden.

Redelijk wil zeggen dat er goed wordt nagedacht over de aanpassing.

De overheid gaat niet zomaar alles aanpassen.

Ze gaat er goed over nadenken.

De overheid gaat bijvoorbeeld kijken of het allemaal niet teveel geld kost.

Je hebt een restaurant met twee verdiepingen en elke verdieping heeft hetzelfde eten.

De overheid zal zeggen dat er geen lift hoeft te zijn.

Dat is redelijk.

Wanneer je boven iets anders kunt eten dan beneden, dan moet er wel een lift zijn.

Iedereen heeft het recht om te kunnen kiezen wat men wil eten.

Universeel ontwerp

Nieuwe voorwerpen, gebouwen en diensten worden niet alleen voor bepaalde mensen gemaakt. Wanneer men een plan tekent voor een nieuwe bus, een nieuw huis,... MOET men rekening houden met alle mensen.

Zoveel mogelijk mensen moeten het nieuwe voorwerp kunnen gebruiken.

Wanneer men een nieuwe bus maakt, moet men er voor zorgen dat iedereen de bus kan nemen. Ook mensen die niet goed kunnen wandelen of in een rolstoel zitten moeten de bus kunnen nemen.

artikel

3

Wat vindt men
belangrijk in
dit verdrag ?

Respect

Je moet iedereen aanvaarden zoals hij/zij is.

Je moet de verschillen tussen mensen waarderen.

Je mag niemand uitlachen en uitsluiten.

Non-discriminatie

Je kan mensen niet uitsluiten

omdat ze een beperking hebben.

Volledige participatie

Iedereen moet overal aan kunnen meedoen.

Respect voor verschillen

Dit betekent dat mensen je aanvaarden,
of je nu een beperking hebt of niet.

Je kijkt naar de persoon en niet naar de beperking.
Iedereen is verschillend maar toch zijn we allemaal
evenveel waard.

Dat betekent dat iedereen evenveel betekent.

Iedereen mag zijn zoals hij/zij wil zijn.

Gelijke kansen

Iedereen moet dezelfde kansen hebben.

Iedereen moet dezelfde kansen krijgen.

Er mogen geen mensen minder kansen krijgen
dan anderen.

We moeten gelijke kansen hebben
om een baan te krijgen.

We moeten hetzelfde loon krijgen voor hetzelfde werk.
Werkgevers moeten de werkplekken veranderen
zodat deze toegankelijk zijn voor iedereen.

Iedereen moet zijn mails kunnen lezen.

Iedereen moet les kunnen volgen
in het gewoon onderwijs.

Toegankelijkheid

Iedereen moet overal naar binnen kunnen
en alles kunnen begrijpen.

De gebouwen moeten worden aangepast.
Het gaat over een lift, pijlen in braille,
een effen wandelpad,...

Mensen mogen niet altijd moeilijke woorden gebruiken.
Het gaat over informatie die dezelfde is voor iedereen.

Gelijkheid van man en vrouw

Mannen en vrouwen zijn evenveel waard.

Talent

Er is respect voor de talenten en de eigen persoonlijkheid van mensen met een beperking.

Een talent is iets waar je heel goed in bent zoals tekenen, voetbal spelen...

Je eigen persoonlijkheid is wie je bent als mens, met al je mogelijkheden en beperkingen.

Wat moet een
land doen ?

artikel

4

ALLE landen moeten zorgen dat mensen met een beperking deze rechten en vrijheden hebben.

Een land moet zorgen dat andere mensen rekening houden met deze rechten.

Een land moet zorgen dat men geen mensen uitsluit.

Men moet niet alleen praten OVER mensen met een beperking. Men moet werken MET mensen met een beperking.

Dit kan men op verschillende manieren doen.

- **Wetten** moeten aangepast worden aan mensen met een beperking.
De wetten moeten rekening houden met mensen met een beperking.
- **Mensen** met een beperking moeten kunnen meedoen in het beleid.
Beleid betekent meewerken in de politiek.
Zo zal men een Vlaamse Hoge raad oprichten.

Zij moeten controleren of het land rekening houdt met mensen met een beperking.

In deze Vlaamse Hoge Raad moeten ook mensen met een beperking zitten.

- Men moet onderzoek doen naar betere **technologieën**, zodat iedereen kan meedoen in de maatschappij.

Technologieën zijn technische hulpmiddelen.

Deze moeten zo goedkoop mogelijk zijn.

Dan kan iedereen deze technologieën betalen.

Dit kan bijvoorbeeld een sprekend uurwerk zijn of een computer die kan voorlezen wat er geschreven staat.

- Alle **informatie** moet begrijpbaar zijn voor iedereen.
- Men moet **vorming** geven aan mensen die werken met personen met een beperking.
Het is belangrijk dat zij de rechten van mensen met een beperking kennen.
Zij kunnen mensen met een beperking op die manier goede ondersteuning bieden.

Je kan als land niet een klein beetje aan rechten werken.
Je moet goed nadenken en luisteren naar mensen met
een beperking.

Een land moet er grondig werk van maken.

Je moet niet alleen binnen kunnen in een theaterzaal.
Het theaterstuk moet ook verstaanbaar zijn voor jou.

Half werk is geen werk!

artikel 5

Gelijkwaardigheid
en
non-discriminatie

Iedereen is gelijk voor de wet.

Iedereen moet op dezelfde manier behandeld worden.
Iedereen moet op dezelfde manier beschermd worden.

Beschermd worden betekent dat men je zal verdedigen als iemand iets doet tegen je mensenrechten.

Iedereen moet dezelfde bescherming krijgen.

Uitsluiten van mensen is verboden.

Er moeten redelijke aanpassingen komen.

Alle landen moeten ervoor zorgen dat de wetten voor iedereen gelijk zijn.

Vrouwen met
een beperking

artikel

6

Vrouwen met een beperking verdienen extra aandacht.
Vrouwen met een beperking worden sneller uitgesloten.
Zij zijn vrouw en zij hebben een beperking.
Dit zijn twee redenen om hen uit te sluiten.
Dat mag niet!

Vrouwen met een beperking hebben dezelfde rechten als alle andere mensen.

Een vrouw heeft dezelfde rechten als een man.

Een vrouw met een beperking heeft dezelfde rechten als
een vrouw zonder beperking.

artikel

7

Kinderen met
een beperking

Kinderen met een beperking hebben dezelfde rechten als kinderen zonder beperking.

Ze moeten hulp krijgen om hun mening te zeggen.
Deze hulp moet passen bij hun beperking en hun leeftijd.

Dit wil zeggen dat de hulp niet groter moet zijn
dan nodig.

We moeten kinderen niet betuttelen
omwille van hun beperking.

Er moet geluisterd worden naar kinderen
met een beperking.

Bevordering van
de bewustwording

artikel

8

Alle landen moeten aan de mensen een duidelijk beeld geven.

Wie zijn personen met een beperking?

Wat zijn hun rechten?

Waarom moeten mensen dit weten?

- Mensen denken vaak verkeerde dingen.
- Mensen zien wat mensen met een beperking kunnen.
- Mensen zien dat mensen met een beperking ook mensen zijn.
- Mensen zien dat mensen met een beperking kunnen leren.
- Mensen leren dat mensen met een beperking niet raar zijn.
- Mensen moeten geen vooroordelen hebben.
- ...

Dit kunnen we doen

- door campagnes te voeren,
- door reclame te maken,
- door er aandacht aan te geven in het onderwijs,
- door verenigingen zoals Onze Nieuwe Toekomst,
- ...

Mensen met een beperking zijn ook **PERSONEN**.
De nadruk mag niet op de beperking liggen.

artikel

9

Toegankelijkheid

Iedereen moet binnen kunnen in alle gebouwen.

- Je kan een hellingsvlak aan de ingang zetten in plaats van een trap.
- Je kan een lift in een gebouw plaatsen.
- Je kan wegwijzers in braille zetten.
- Zo zijn er ook aan de zebrapaden ribbels op de weg voorzien.

Een persoon, die niet (goed) kan zien, weet nu waar hij kan oversteken.

- Mensen in een rolstoel kunnen niet aan de bankautomaat. Daarom zouden deze lager moeten komen.

Iedereen moet kunnen gebruik maken van het openbaar vervoer.

Iedereen moet met iedereen kunnen praten. Iedereen moet alles kunnen verstaan.

- Een gsm moet zo gemaakt zijn dat iedereen hem kan gebruiken.
Een gsm met grotere cijfers kan gemakkelijker zijn.
- Bij sommige gesprekken moet een doventolk aanwezig zijn. Zo kunnen dove mensen het gesprek volgen.
- Sommige mensen kunnen niet lezen.
Er bestaan computers, die voor hen teksten kunnen voorlezen.

Sommige teksten hebben heel veel moeilijke woorden. Mensen moeten soms hun teksten gemakkelijker maken.

Recht
op leven

artikel

10

Alle landen moeten ervoor zorgen dat iedereen kan leven.

Je mag geen mensen doden omdat ze een beperking hebben.

Iedereen heeft recht op een eigen leven.

Je kan kiezen welk leven je wil leiden:

- Een luxelevens
- Een gezond leven
- Een leven vol vrienden
- Een eenzaam leven
- Een leven zonder verdriet
- Een leven vol goede zorgen
- ...

artikel

11

Risicovolle
situaties en
humanitaire
noodsituaties

Risicovolle situaties zijn gevaarlijke situaties.
Dit kan gaan over een oorlog.

Humanitaire noodsituaties zijn situaties
waar mensen in gevaar zijn.
*Dit kan gaan over een aardbeving, een storm, een
overstroming,...*

In deze situaties hebben mensen met een beperking
recht op veiligheid.

Mensen met een beperking hebben het recht
om beschermd te worden in gevaarlijke situaties.

Soms zijn er extra maatregelen nodig voor
mensen met een beperking.

Gelijkheid
voor de wet

artikel

12

In de wet moet men rekening houden met personen met een beperking.

Ze moeten gezien worden als mensen die dezelfde kansen hebben als mensen zonder beperking.

Ze hebben het recht om dingen te erven.

Een lening mag niet geweigerd worden omdat je een beperking hebt.

Ze hebben het recht om belastingen te betalen net als iedereen.

Landen moeten weten dat mensen met een beperking handelingsbekwaam zijn.

Handelingsbekwaam betekent dat je zelf dingen kunt doen. Je weet wat je doet en je kan in staan voor je eigen daden.

Je kan zelf de trein nemen naar Gent.

Je kan zelf een studio huren.

Je kan zelf een bankkaart gebruiken.

Alle landen moeten maatregelen nemen, die hierbij kunnen helpen.

artikel

13

Toegang tot
de rechter

Je hebt het gevoel dat je oneerlijk behandeld wordt. Je moet naar een rechter kunnen gaan.

Als je als vrouw misbruikt wordt, moet je naar de rechter kunnen gaan.

Wanneer men iets steelt van jou, moet je naar de rechter kunnen gaan.

Wanneer men jou pijn doet, moet je naar de rechter kunnen gaan.

*Een **rechter** is iemand die recht spreekt.*

Een rechter bepaalt in een rechtszaak wie er schuldig is.

Hij bepaalt ook welke straf er wordt gegeven.

Vrijheid en veiligheid
van de persoon

artikel

14

Iedereen heeft recht op vrijheid.

Vrijheid wil zeggen dat je zelf kiest wat je wil doen.

Je kiest zelf waar je naar toe wil gaan.

Je vrijheid mag niet afgepakt worden.

Iedereen heeft recht op veiligheid.

Veiligheid betekent dat je wordt beschermd tegen gevaar.

artikel

15

Je moet geen
foltering of straf
ondergaan.

**Je mag niemand
pijn doen.**

**Niemand
mag jou pijn doen.**

Je mag niet gekwetst worden
door wat mensen zeggen of doen.

Alle landen moeten hiervoor zorgen.

Je mag niet uitgebuit
of misbruikt worden.
Er mag geen geweld
gebruikt worden.

artikel

16

Mensen met een beperking moeten worden beschermd tegen **uitbuiting**.
Uitbuiting betekent het verkeerd gebruiken van macht om dingen te krijgen.

Mensen met een beperking moeten worden beschermd tegen **geweld**.
Geweld betekent dat andere mensen je pijn doen.

Mensen met een beperking moeten worden beschermd tegen **misbruik**.
Misbruik betekent dat iemand iets doet zonder het aan jou te vragen.

Men neemt zomaar geld uit je geldbeugel.

Je wordt gekust terwijl je dit eigenlijk niet wil.

Alle landen moeten ervoor zorgen
dat geweld niet voorkomt.

Alle landen moeten ervoor zorgen dat je ergens terecht
kan, wanneer je hulp nodig hebt.

Alle landen moeten ook zorgen dat mensen die slechte
dingen doen, worden gestraft.

Er moeten organisaties zijn, waar je terecht kunt
met je problemen.

Zij luisteren naar je
en zullen je proberen verder te helpen.

**[Robert werkte in een houthandelbedrijf.
Hij kwam altijd werken,
maar werd niet altijd uitbetaald.
Dit is uitbuiting.]**

artikel 17

Bescherming
van de persoonlijke
integriteit

*Persoonlijke integriteit betekent
dat je jezelf moet kunnen zijn.*

Je moet de dingen kunnen doen,
die je zelf graag wilt doen.

Je moet geen dingen doen die je niet graag doet.

**Niemand
mag je tot iets dwingen,
ook niet als je een
beperking hebt.**

Begeleiders mogen niet zeggen wat je moet doen.

Ook in voorzieningen heb je recht
op een eigen manier van leven
en een eigen plekje.

Vrijheid van
verplaatsing en
nationaliteit

artikel

18

Je hebt het recht om te verhuizen.

Dit betekent dat je mag kiezen waar je wil wonen.

Je kan kiezen in welk soort huis je woont:

- villa
- caravan
- kasteel
- appartement
- kamer
- voorziening
- ...

Je kan kiezen in welk land je woont:

- België
- Frankrijk
- China
- Zuid-Afrika
- ...

Je kan kiezen hoe je woont:

- alleen
- bij je ouders
- met vrienden
- met je partner
- met je hond
- met je kat
- ...

Je wordt geboren in een land.

Je ouders gaan dan naar het gemeentehuis en schrijven je in.

Dat betekent dat je een **nationaliteit** krijgt.

Zo word je Belg.

Je ouders mogen niet beslissen om je niet in te schrijven, omwille van je beperking.

Je nationaliteit mag niet zomaar worden afgenomen.

Je moet kunnen veranderen van nationaliteit.

Je kan verhuizen naar een ander land.

Je mag een land verlaten wanneer je wilt.

Je mag je land altijd terug binnen gaan.

Je mag gaan en staan waar en wanneer je wil.

Je komt ook terug wanneer je wil.

artikel 19

Zelfstandig wonen
en deel uitmaken van
de maatschappij

Een persoon met een beperking heeft het recht om zelfstandig te wonen, als hij/zij dat kan en wil.

Je mag dus alleen wonen, wanneer je dit wil.

Er zijn diensten die je helpen een goed huis te vinden. Sommige diensten helpen je om alleen te wonen. Bij andere diensten woon je in groep.

**Marie woont in een huis op een woonerf.
Haar huis heeft een eigen voordeur, maar de achterdeur is via een gang verbonden met andere huizen.
Marie woont samen met 3 andere personen.
Als er iets is, kunnen ze steeds naar de begeleiding gaan.
Zij hebben een eigen ruimte, die verbonden is met het huis.**

**[Vroeger woonde Joris in een leefgroep.
Dat vond hij maar niets.
Nu woont hij zelfstandig.
In de week krijgt hij hulp bij papierwerk en geldzaken.]**

Persoonlijke
mobiliteit

artikel

20

Een persoon met een beperking heeft het recht om zich te kunnen verplaatsen.

Je moet zelf kunnen kiezen waar je naartoe wil.

Niemand mag jou verbieden om thuis te blijven.

Als je hulp nodig hebt om je te verplaatsen,
moet deze gegeven worden.

Dit kan een rolstoel zijn, maar ook een begeleider,
een hond, een stok, een mobiele centrale, een
treinbegeleider,...

De begeleiding mag gratis mee op de bus.

Wanneer mensen in een rolstoel zitten,
moeten zij de NMBS 24 uur op voorhand verwittigen.
Zo kan er iemand hen op de trein helpen.

artikel 21

Vrijheid van mening
en toegang
tot informatie

Een persoon met een beperking heeft recht op vrije meningsuiting.

Dit betekent dat je mag zeggen wat je denkt.

Je woorden mogen wel niemand pijn doen.

Je hebt **recht op informatie**.

Dit wil zeggen dat je de informatie mag opzoeken die je nodig hebt.

Je kan informatie opzoeken op verschillende manieren:

- via het internet
- via de bibliotheek
- via vrienden
- via informatiediensten
- via 1207
- via de radio
- ...

Je moet zelf kunnen kiezen hoe jij je informatie wil zoeken.

Soms kan je hulpmiddelen gebruiken zoals pictogrammen, braille, gebarentaal,...

Mensen moeten weten dat deze hulpmiddelen heel belangrijk kunnen zijn.

Ze moeten deze dan ook leren gebruiken.

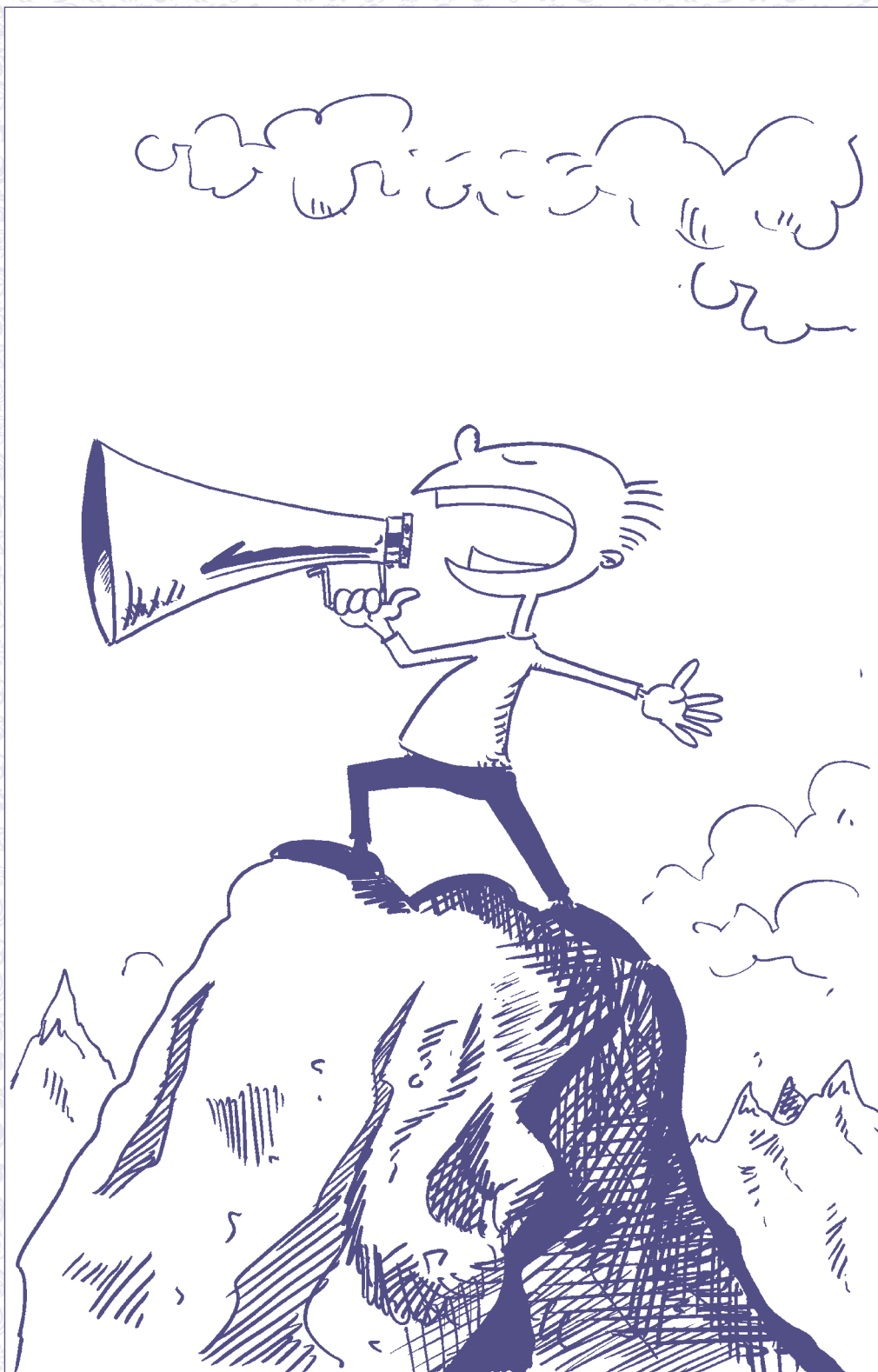
[In Nederland wordt het nieuws op televisie ook in gebarentaal vertaald.]

[Verslagen van Onze Nieuwe Toekomst worden voorzien van pictogrammen.]

Laura mag de computer alleen gebruiken voor spelletjes.

Mailen en chatten mag niet.

Zij kan het internet niet gebruiken om zich te informeren.

Eerbiediging
van de privacy

artikel

22

Een persoon met een beperking heeft recht op **privacy**.
Dit wil zeggen dat andere mensen zich niet mogen bemoeien met jouw leven.

Je moet je eigen leven kunnen leiden.

Mensen mogen zich ook niet bemoeien met je gezin, je leven, je thuis, je hobby's,...

Wanneer mensen zich toch moeien, moet je daartegen beschermd worden.

Zo mogen jouw brieven niet door andere mensen gelezen worden.

Begeleiders mogen geen dingen over jou aan andere mensen vertellen, zonder jouw toestemming.

In een voorziening moet je een eigen kamer hebben.

Jij moet kunnen zeggen wanneer iemand binnen kan komen.

Je moet zelf kunnen kiezen welke informatie over jezelf wordt verspreid.

[**Kobe heeft een vriend.
Vroeger mochten ze nooit alleen samen zijn.
Er was altijd iemand bij in de kamer.
Dan wordt je recht op privacy niet gerespecteerd.**]

artikel

23

Je hebt recht op
een woning en een
gezinsleven.

Een persoon met een beperking heeft recht op een gezinsleven.

Je mag zelf kiezen hoe je woont en met wie je wilt wonen.

Wanneer je trouwt, moet je daar samen voor kiezen.
Niemand kiest dit voor je.

Je moet oud genoeg zijn om te trouwen.

Je mag zelf kiezen of je kinderen wil.

Je moet zelf over je **vruchtbaarheid** kunnen beslissen.

Vruchtbaarheid is de mogelijkheid om zwanger te worden.

Wanneer een kind **geadopteerd** wordt, moet dit in het belang van het kind zijn.

Adoptie betekent dat je jouw kindje aan iemand anders geeft.

Zij zullen dan voor jouw kindje zorgen.

Jij kan dit zelf niet doen.

Een kind gaat alleen weg bij zijn ouders, als zij niet meer voor het kind kunnen zorgen.

Wanneer het kind weg moet van de ouders, moet men eerst kijken of het terecht kan bij familie of vrienden.

Een allerlaatste oplossing is een voorziening.

Onderwijs

artikel

24

Kinderen met een beperking hebben recht op onderwijs.

Je moet zelf kunnen kiezen waar je naar school wil gaan.

Je kan kiezen voor

- de school in jouw buurt,
- een internaat waar je blijft slapen,
- een school in het buitengewoon onderwijs,
- een katholieke school,
- een niet-katholieke school,
- een beroepsschool waar je een beroep leert,
- ...

Soms zal men aanpassingen moeten doen.

Zo kan het kind naar de school van zijn/haar keuze gaan.

Voor blinde kinderen zal men leesboeken in braille moeten maken.

Voor kinderen in een rolstoel zal men een hellend vlak of lift moeten installeren.

Soms moet er ook een extra begeleider aanwezig zijn in de klas om extra uitleg te geven of te zorgen dat je kan mee doen.

[Jan zit in het buitengewoon onderwijs.

Hij studeert zelfstandigheid.

Jan vindt het jammer dat hij geen toetsen en taken krijgt.

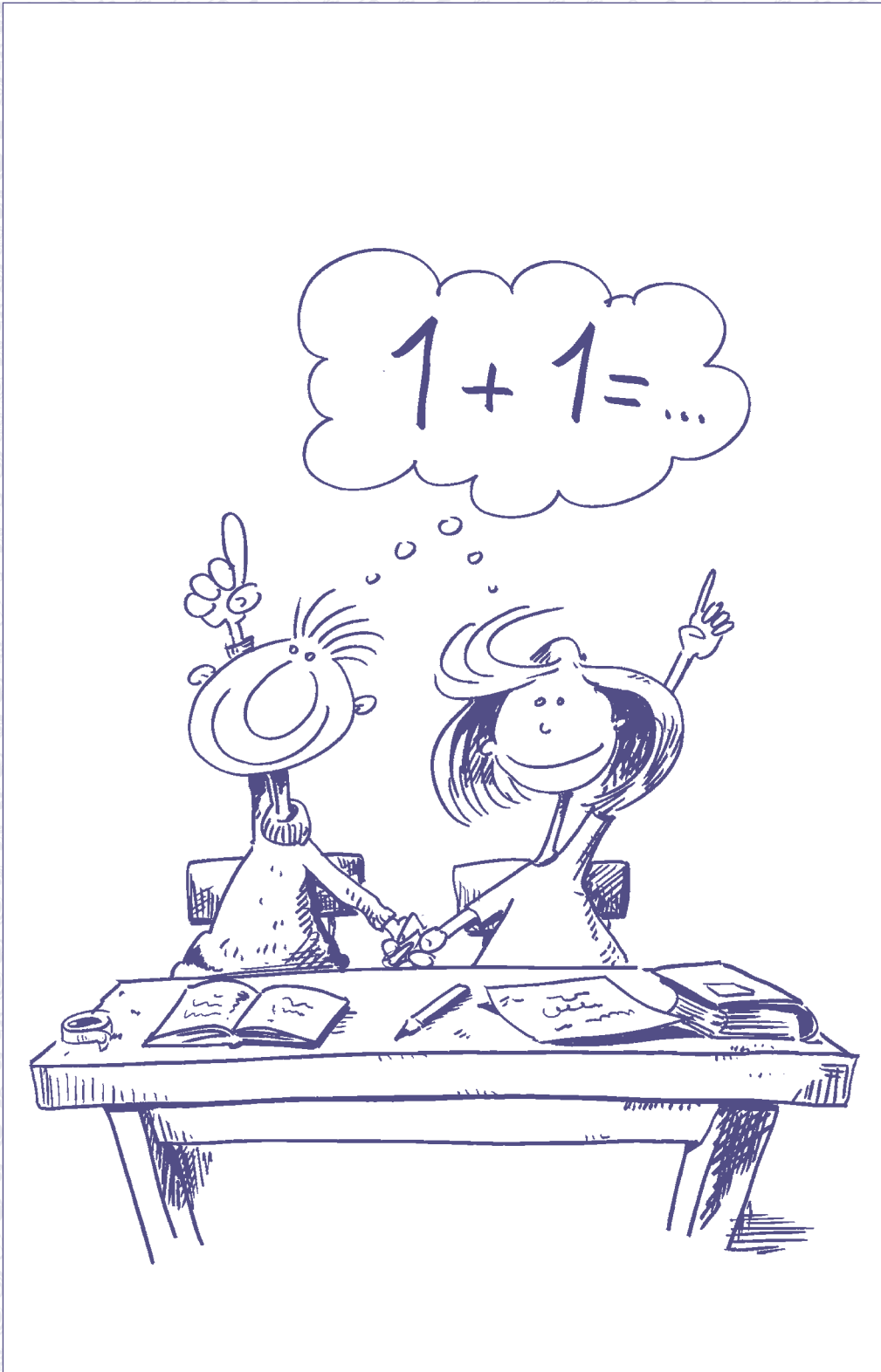
Hij vindt uitdagingen heel belangrijk.

‘Een school zonder uitdagingen is de naam van school niet waardig’.]

[Thomas zit op een buitengewone school.

Hij zou liever op een gewone school zitten.

‘Elke gewone school zou aangepast moeten worden aan rolstoelgebruikers.’]

artikel

25

Gezondheid

Personen met een beperking hebben recht op gratis of betaalbare gezondheidszorg.

Wanneer mensen ziek zijn en naar de dokter moeten, moeten zij de dokter betalen.

Zij krijgen dit geld helemaal of voor een deel terug van de ziekenkas.

Personen met een beperking hebben ook dit recht.

Wanneer iemand niet alleen naar de dokter kan gaan, moet hij/zij daar hulp bij krijgen.

Dokters moeten in gemakkelijke woorden vertellen wat het probleem is.

Dokters moeten personen met een beperking op dezelfde manier verzorgen als andere mensen.

Seksuele gevoelens en behoeften maken deel uit van het leven.

Het is daarom belangrijk dat iedereen seksuele voorlichting krijgt.

Habilitatie en revalidatie

artikel

26

Habilitatie betekent een persoon zien als iemand die zelfstandig kan handelen.

Je bent iemand die vaardigheden kan aanleren.

Je kan een opleiding volgen, die je graag doet, zoals computerlessen.

Revalidatie betekent herstellen van iets.

Vele mensen moeten naar de kinesist gaan, opdat ze beter leren lopen.

Sommige mensen hebben het moeilijk om bepaalde woorden uit te spreken. Zij gaan naar de logopedist.

Mensen hebben het recht om vaardigheden te leren.
Mensen hebben ook recht op (lichamelijke) behandeling.
Dit moet zo dicht mogelijk bij huis georganiseerd worden.
Het doel moet zijn dat mensen volledig kunnen participeren.
Iedereen heeft immers het recht om een zo normaal mogelijk leven te leiden.

Alle landen moeten hiervoor maatregelen nemen.

Dit kan je doen zonder de hulp van anderen.
Als je hulp wil, mag je dit vragen.

Werk en
werkgelegenheid

artikel

27

Personen met een beperking hebben recht op goed werk.

Wanneer je hulp nodig hebt, moet deze worden gegeven.

Je hebt het recht zelf voor je eten en kleren te zorgen.

Je werkgever moet ervoor zorgen dat jij je werk kan doen.

Er moet gezorgd worden dat je met je rolstoel de werkplaats kan bereiken.

Een persoon met een visuele beperking heeft recht op een aangepaste computer.

Ook heb je recht op ondersteuning op de werkvloer.

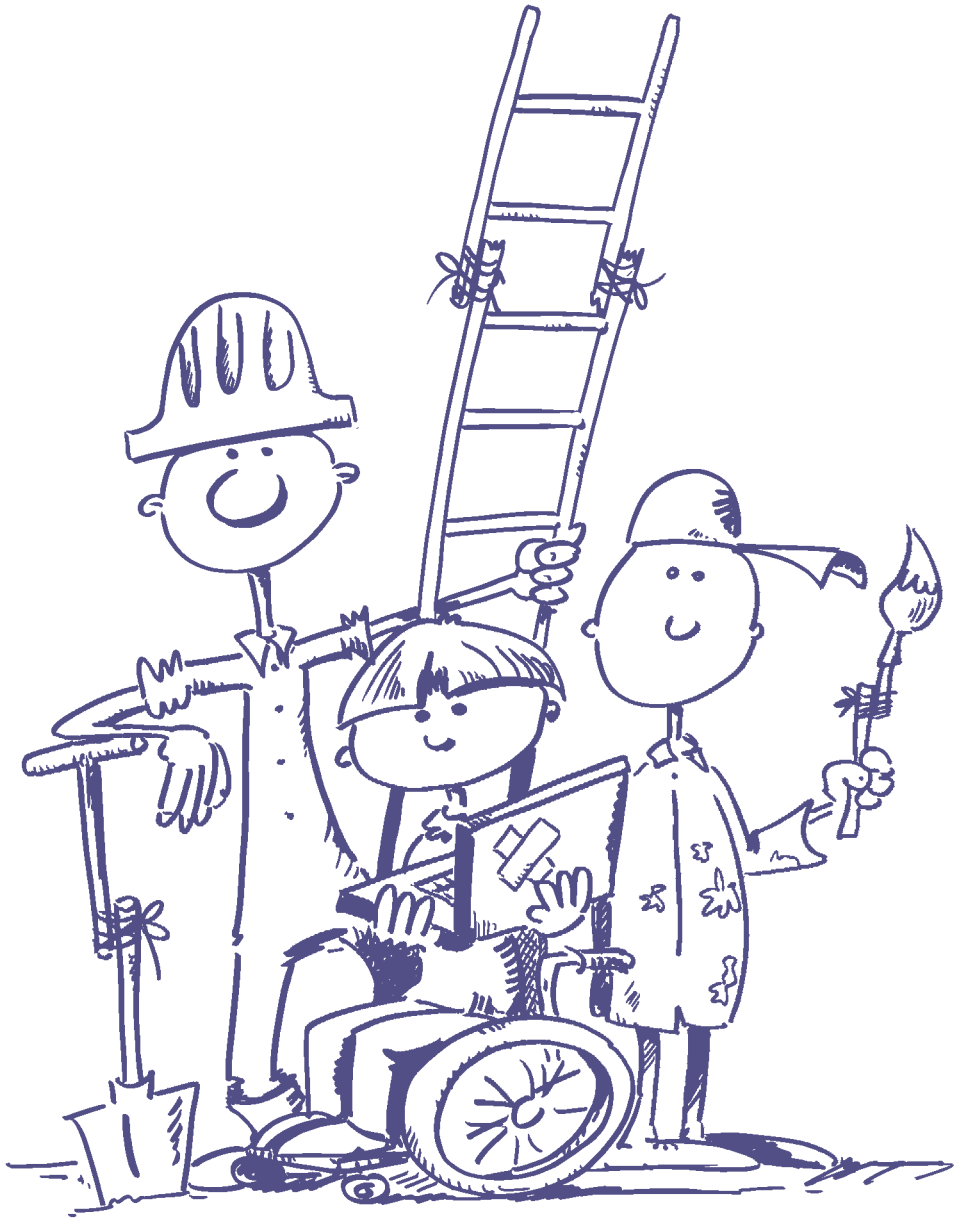
Dit kan door een doventolk, een jobcoach, een hellend vlak, ...

Je moet kunnen kiezen hoe lang je wilt werken: halftijds, voltijds, 4/5,...

Je hebt het recht om je aan te sluiten bij een vakbond.
Zij zorgen dat je genoeg betaald wordt.
Zij zorgen dat de omstandigheden waarin je werkt
in orde zijn.
Zij zorgen dat je niet te lang moet werken.

Alle landen moeten ervoor zorgen
dat er geen slavernij is.

**[Kurt werkt op een voedingsbedrijf.
Daar krijgt hij aangepaste taken.
Zo heeft hij geen begeleiding nodig
en kan hij wel in een gewoon bedrijf werken.
Hij is verantwoordelijk om goede producten
bij de klanten te leveren.]**

Behoorlijke
levensstandaard
en sociale
bescherming

artikel
28

Mensen met een beperking hebben recht op een behoorlijke levensstandaard.

Dit betekent

- genoeg geld om van te leven,
- voldoende eten en drinken,
- voldoende kleren,
- een huis om in te wonen,
- water om je te kunnen wassen,
- ...

Personen met een beperking hebben recht op sociale bescherming.

Sociale bescherming wil zeggen
dat de maatschappij jou helpt.

Wanneer je het moeilijk hebt, zal de maatschappij je niet in de steek laten.

Wanneer je ziek bent en je kan niet gaan werken, dan zal de maatschappij zorgen dat je wel geld krijgt.

Wanneer je te oud bent om te gaan werken, heb je elke maand recht op geld.
Dit geld krijg je van de maatschappij.

Veel mensen met een beperking leven in armoede. Dit maakt het voor hen moeilijker om te leven. Daarom moet men ervoor zorgen dat mensen met een beperking niet meer arm zijn.

artikel

29

Participatie in
het politieke en
openbare leven

Participatie betekent deelnemen aan iets.

Mensen met een beperking hebben het recht om deel te nemen aan het openbare en politieke leven.

Je hebt het recht om te **stemmen**.

Je hebt het recht om dit alleen te doen, zonder dat iemand bij jou staat.

Je moet niet vertellen op wie je gestemd hebt.

Als je hierbij ondersteuning nodig hebt, mag je deze persoon zelf kiezen.

Het stemmen moet toegankelijk zijn voor iedereen.

De stemhokjes moeten breed genoeg zijn, zodat je er met een rolstoel in kan rijden.

Je kan een stemprinter gebruiken.

Je moet kunnen begrijpen hoe je moet stemmen.

Deze computer helpt mensen, die niet kunnen lezen en schrijven, een stem uit brengen.

Mensen met een beperking hebben ook het recht om zich verkiesbaar te stellen.

Dit wil zeggen dat mensen op je kunnen stemmen bij de verkiezingen.

Hiervoor heb je recht op ondersteuning.

Je hebt het recht om **deel te nemen aan verenigingen** of politieke organen.

Je hebt het recht om zelf organisaties op te richten voor personen met een beperking.

Deelname aan
het culturele leven,
recreatie,
vrijetijdsbesteding
en sport

artikel

30

Mensen met een beperking hebben, net als iedereen:

- recht op **vrije tijd**
- recht op **cultuur**

Dit kan een bezoek zijn aan een museum, een theater, een bibliotheek, kijken naar televisieprogramma's,...

- recht op **recreatie** of **ontspanning**

Dit kan een wandeling in het park zijn, gaan winkelen, naar een speeltuin gaan,...

Het moet mogelijk zijn dat personen met een beperking deelnemen aan **sportactiviteiten** die rekening houden met hun beperking.

De gebouwen moeten hierbij ook toegankelijk zijn.

Zo moeten er mogelijkheden zijn om sporten als rolstoeldansen, rolstoelbasket,... te beoefenen.

Mensen met een beperking moeten op een gelijke manier kunnen deelnemen aan sport en vrije tijd als mensen zonder beperking.

[Kim heeft een aangepaste fiets.
Zo kan ze zelfstandig gaan fietsen.
Kim vindt dat er niet genoeg aangepaste
activiteiten zijn in de buurt.
Ze moet steeds vervoer regelen]
en dat kost veel geld.

[Maarten doet mee aan de Special Olympics.]
Volgende keer hoopt hij eerste te worden.

[Sofie heeft haar rijbewijs.
Ze kan gaan en staan waar ze wilt.
Zo gaat ze soms naar de cinema of]
supporteren voor Anderlecht.

[Pieter zit in een filmclub.
Hier leert hij hoe je moet filmen en hoe je]
mooie beelden krijgt.

artikel
31
tot
50

We hebben alle rechten besproken.

Er moet gecontroleerd worden of alle landen ook rekening houden met deze rechten.

Daarom moet elk land een groep mensen aanduiden,

die zorgt dat er geen fouten gemaakt worden.

Dit noemt men een **raad**.

De raad moet kijken of het land rekening houdt met deze rechten.

De raad moet controleren of de wet rekening houdt met het verdrag.

De raad moet kijken of gebouwen toegankelijk zijn.

Het is heel belangrijk dat er mensen met een beperking in deze raad zitten.

Twee jaar na de ondertekening,
moet deze raad een verslag schrijven.
In dit verslag vertellen zij welke maatregelen
België heeft genomen.
Ook vertellen zij of België vooruitgang heeft
geboekt.
Vanaf dan moet de raad elke vier jaar
een verslag schrijven.
Het verslag kan door iedereen gelezen worden.

Dit verslag wordt opgestuurd naar het comité
betreffende de rechten van personen met een
beperking.
Dit is een internationaal comité.
Internationaal betekent dat het van alle landen is.
Het comité bestaat uit 12 experts.

Alle landen moeten samenwerken met het comité.
Als een land een probleem heeft, kan het comité
hen helpen.

Wanneer je vindt dat je rechten niet gevolgd
worden, dan kan je naar het comité stappen.
Zij zullen jouw land dan straffen.

Wat is Onze Nieuwe Toekomst?

Onze Nieuwe Toekomst is een beweging van, voor en door mensen met een verstandelijke beperking.

We willen met onze beweging vooral laten zien dat we mensen zijn met **eigen mogelijkheden**.

Als er met ons rekening wordt gehouden,
dan kunnen we ook heel wat.

Als beweging verdedigen we de rechten en de belangen van mensen met een verstandelijke beperking.

We vechten voor gelijke kansen in onze samenleving.

We willen het onrecht bestrijden
en onze mensenrechten verdedigen.

We willen **controle** op ons leven. We willen graag baas zijn over ons eigen leven en dat ook blijven.

Samen denken we na, praten we en voeren we actie.

We gaan er samen voor!

We hebben 3 doelen:

- We willen elkaar beter leren kennen en elkaar verstaan.
- We willen tonen dat we wél iets kunnen aan alle andere mensen.
- Het derde doel is misschien het belangrijkste: we strijden samen voor onze rechten als mensen!

Contactgegevens:

ONT vzw

p/a Jaspisstraat 1

9000 Gent

Tel.: 0498.56.96.95

We bedanken:

Universiteit Gent - Vakgroep Orthopedagogiek

Professor Geert Van Hove

Bram Martens, student 1ste Master

Alle studenten uit de 1ste Bachelor Pedagogische Wetenschappen

voor de stem op de audio-CD:

Tom Boudeweel

Dit boekje werd gemaakt door:

Ludo Schoeters

Marc Callebaut

Met ondersteuning van Jolien Huylebroeck

Alle kernleden & coachen van Onze Nieuwe Toekomst

www.ont.be

Dit boekje kwam tot stand met de steun van:

